

Europarlamendi valimised 2014

Kandidaadi deklaratsioon korruptsioonivastaseks tegevuseks

Euroopa Liidu 2013. aasta korruptsioonivastane raport näitas, et korruptsioon on oluline probleem kõigis 28 liikmesriigis ning lahenduste leidmiseks tuleks ette võtta kiireid ja otsustavaid samme.

Käesolevaga kinnitan, et järgmise Euroopa Parlamendi (2014-2019) mandaadi saamisel olen mina, Euroopa Parlamendi valimiste kandidaat / on meie erakonna valimisnimekiri Euroopa Parlamendi valimistel, pühendunud korruptsioonivastasele võitlusele ja läbipaistva, usaldusväärse ja ausa Euroopa Liidu poliitika, seaduste ja institutsioonide arendamisele.

Eesmärkide saavutamiseks pühendun/pühendub meie erakond koostööle kodanikuühiskonna organisatsioonide ja teiste osapooltega järgmistes valdkondades:

1. EL-i valitsemisest ja seadusloomest saab üleilmne eeskuju ja standard läbipaistvusele, vastutusele ja aususele. Mina/Meie erakond kohustume pidama kinni Euroopa Parlamendi liikme käitumiskodeksi tekstist ja väärtustest ja avalikustan/avalikustame nende „seaduste jalajälje“, mille loomesse ma/meie erakond oma ametiaja jooksul kaasatud olen/oleme.
2. Toetan/toetame suuremat läbipaistvust avalike ressursside kasutamisel. Tagan/tagame, et informatsioon EL-i raha kasutamise kohta on kodanikele lihtsalt leitav ja loetav ning järgib avaandmete head tava. EL-i hankereeglid peavad järgima avatud hanke põhimõtteid (open contracting principles) ning huvide konflikti vältimiseks on kasutusele võetud efektiivsed meetmed. See kehtib nii rahvuslikele kui EL-i üksustele.
3. EL toetab algatusi ja seadusi, mis tagavad vilepuhujatele tõhusa kaitse nii avalikus, era- kui kolmandas sektoris.

Emil Rutiku, nr 171, 16. mai 2014

Mis juhtub pärast deklaratsiooni allkirjastamist?

Pärast kandidaadi poolt allkirjastatud deklaratsiooni saamist võtab Korruptsioonivaba Eesti (KVE) kandidaadiga ühendust ja kinnitab tema nõusolekut avalikustada allkiri KVE kodulehel. Käesolevale deklaratsioonile kogutakse allkirju üle Euroopa Liidu ja Transparency International koondab ühte nimekirja kõik deklaratsiooni toetanud kandidaadid ja erakonnad. Valituks osutunud kuue Euroopa Parlamendi liikmega lepivad Korruptsioonivaba Eesti ja Transparency Internationali EL-i kontor kokku edasises praktilises koostöös deklaratsiooni punktide elluviimisel. Vajadusel pakub Transparency International saadikutele edasist nõustamist ja konsultatsiooni.

Lisa

1. EL-i institutsioonid kui näide läbipaistvusest, vastutusest ja aususest

Parlamendid on demokraatia nurgakiviks. Parlamendi töö õnnestumise aluseks on edukas kodanike huvide esindatus ja rahva usaldus selle ülesande täitmisel. Sellele vaatamata näitavad viimased Eurobaromeetri tulemused, et 70% EL-i kodanikest on arvamusel, et EL-i institutsioonid on korrumppeerunud.¹ 2011. aastal võttis Euroopa Parlament vastu Käitumiskoodeksi², sätestades sellega parlamendiliikmetele seaduslikud ja aktsepteeritavad käitumisreeglid. Käitumiskoodeks keelab parlamendisaadikutel käituda lobistina ja kohustab detailselt avalikustama oma majandushuvid. Siiski on teatavad valukohad³, mis õõnestavad Euroopa kodanike usaldust oma esindajate vastu.

Parlamendisaadikud peaksid püüdlema võimalikult ausa ja avatud parlamendi poole⁴, mille juurde võiks kuuluda töökohavahetuse piirangud, topelt-töö keeld ja ka karmid sanktsioonid käitumisreeglite rikkumisel. Lisaks võiks kõik saadikud vabatahtlikult avalikustada „seaduse jalajälje“⁵, mis süsteemselt täpsustaks kõikide seaduse väljatöötamise kaasatud olnud osapoolte panused ja täiendused sellesse seadusesse.

2. Suurem läbipaistvus avalike ressursside kasutamisel

Riigihankeid peetakse juba ammu kõige pettuse- ja korruptsioonialtimaks valitsemise valdkonnaks. Paljudes liikmesriikides on kõrgetasemeline korruptsioon ja hangetes liikuvad suured rahasummad (2008. aastal moodustas EL-i liikmesriikide avaliku sektori hangete kogusumma ca 15% EL-i SKP-st (1,7 triljonit €) suuremahulise avalike vahendite raiskamise peamiseks põhjuseks. See aga õõnestab kodanike usaldust valitsuse ja demokraatliku süsteemi vastu laiemalt. Kuigi EL-i direktiividest lähtuv seadusandlus on jõustunud kõikides EL-i liikmesriikides, vajavad need protsessid oluliselt suuremat läbipaistvust ja järelevalvet.

¹European Commission: Special Eurobarometer 397 – Corruption
(http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_397_en.pdf)

²European Parliament: Code of Conduct
(<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/0060f4f133/Ethics-and-transparency.html>)

³Transparency International: EU Integrity System Study
(http://www.transparencyinternational.eu/focus_areas/eu-integrity-study)

⁴Transparencia Mexicana: 10 Principles of #Open Parliament
(http://www.transparency.org/files/content/event/2013_OpenParliament_EN.jpg)

⁵Transparency International: Legislative Footprint
(http://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/legislative_footprint.pdf)

Saadikud peaksid püüdlema Avatud Hanke Põhimõtetes⁶ kirjeldatud hankealase informatsiooni suurema avalikustamise ja kaasatuse poole, ja seda nii kohalikul kui liidu tasandil. See tähendab suuremahulist, kuid kvaliteetset ja ligipääsetavat hankedokumentatsiooni ja e-hangete süsteemi. Erilist tähelepanu peaks pälvima just Euroopa Liidu rahade kasutamine. Lähtuvalt Eurobaromeetri uuringust ei usu 52% Euroopa kodanikest, et EL-i institutsioonid aitavad kaasa korruptsiooni vähendamisele Euroopas. Parlamendiliikmed peaks olema selles vallas teenäitajad, nõudes, et Euroopa fondide rahade kasutamine avalikustatakse lähtuvalt G8 Avaandmete Hartas⁷ sätestatud standardist.

3. Tagada vilepuhujate piisav kaitse

Korruptsiooni-, pettuse ja raiskamise vastase võitluse üheks peamiseks takistuseks on nende praktikate varjatud loomus. Seega on vilepuhujad taoliste peidetud kuritegude avastamisel kekse tähtsusega, kuid seda tihti isikliku edu ja elu arvelt: teavitades kuritööst, võtavad vilepuhujad suure personaalse riski. Vilepuhujate seadus toetab avalikes huvides oleva informatsiooni avalikustamist. Enamasti tähendaks see vilepuhujate kaitsmist võimalike rünnakute eest ja/või nende premeerimist.

Vaid neljas Euroopa Liidu riigis on vilepuhujatele pakutav kaitse piisav.⁸ Lähtuvalt Euroopa Parlamendi resolutsioonidest (näiteks 2013. aasta oktoobris vastu võetud resolutsioon⁹), peaks Komisjon kaaluma seadusettepanekut Komisjoni, OECD ja Transparency Internationali poolt ühiselt väljatöötatud heal taval põhineva efektiivse ja laiahaardelise EL-i vilepuhujate programmi arendamiseks. Vastav programm ja EL-i seadused peaks olema vastavuses Euroopa Liidu Põhiõiguste Artiklitega 11, 30 ja 41, mis käsitlevad isiku eneseväljendusõigust, kaitset ebaõiglase vallandamise vastu ja õigust õiglasele kohtumõistmisele.

Seadus peab kehtima nii era- kui avaliku sektori töötajatele, tagades vilepuhujatele seejuures valiku ohutuid ja turvalisi teavituskanaleid (sh võimaluse jääda anonüümseks). Kõik EL-i institutsioonid

⁶Open Contracting Partnership: Open Contracting Global Principles
(http://www.open-contracting.org/global_principles)

⁷G8: G8 Open Data Charter and Technical Annex (<https://www.gov.uk/government/publications/open-data-charter/g8-open-data-charter-and-technical-annex>)

⁸Whistleblowing in Europe: Legal Protections for Whistleblowers in the EU
(http://www.transparency.org/whatwedo/pub/whistleblowing_in_europe_legal_protections_for_whistleblowers_in_the_eu)

⁹European Parliament resolution of 23 October 2013 on organised crime, corruption and money laundering: recommendations on action and initiatives to be taken (final report) (2013/2107(INI))
(<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0444&language=EN>)

peaksid lähtuvalt seadusandlusest tagama tugeva kaitse ja seadusliku toe ka oma asutuse töötajatele. Hetkel on piisavad teavitused ja kaitstesüsteemid rakendatud vaid Euroopa Komisjonis¹⁰

¹⁰ Transparency International: EU Integrity System Study
(http://www.transparencyinternational.eu/focus_areas/eu-integrity-study)